

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.8(168).20
УДК: 796.01:159.9

Молочко А. С.
Провідний тренер штатної команди національної
збірної команди України з боксу
Національний університет фізичного виховання і спорту України, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ТА ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СПОРТИВНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ КВАЛІФІКОВАНИХ СПОРТСМЕНІВ В СИСТЕМІ БАГАТОРІЧНИХ ВИСТУПІВ У ПРОФЕСІЙНОМУ БОКСІ

В статті розглядаються особливості становлення вищої спортивної майстерності спортсменів в професійному боксі. Проведений порівняльний аналіз динаміки змагальної діяльності чоловіків та жінок під час багаторічних виступів на професійному ринзі. Розглянуті варіанти побудови професійної кар'єри боксерів з урахуванням досвіду виступів в престижних аматорських змаганнях, а також існуючі тенденції лібералізації та глобалізації сучасного олімпійського руху. Визначено оптимальний віковий діапазон для демонстрації найвищих спортивних результатів в боксі. Систематизовані та розглянуті етапи становлення вищої спортивної майстерності в професійному боксі: 1) формуючий етап 18 – 24 роки (кількісна інтенсифікація змагальної діяльності); 2) – етап оптимальних можливостей (чемпіонська фаза) – 25 – 35 років; 3) етап збереження та поступового зниження спортивних результатів – 35 років і більше.

Ключові слова: жіночий бокс, змагальна діяльність, становлення спортивної майстерності, змагальна діяльність, спортивна підготовка, професійний бокс, аматорський бокс.

Molochko A. S. Peculiarities and stages of development of sportsmanship of qualified athletes in the system of long-term performances in professional boxing The article examines the peculiarities of the formation of the highest sportsmanship of athletes in professional boxing. A comparative analysis of the dynamics of competitive activity of men and women during many years of performances in the professional arena was carried out. Considered options for building a professional career of boxers, taking into account the experience of performances in prestigious amateur competitions, as well as existing trends of liberalization and globalization of the modern Olympic movement. The individual dynamics of the long-term career of famous male and female professional boxers, who at one time owned championship belts in various weight categories, are presented. The optimal age range for demonstrating the highest sports results in boxing has been determined. The influence of international sports organizations (WBC, WBA, WBO, IBF, etc.) on the formation of sports careers of athletes in professional boxing is analyzed.

Systematized and considered stages of formation of the highest sportsmanship in professional boxing: 1) formative stage of 18-24 years (quantitative intensification of competitive activity); 2) - the stage of optimal opportunities (championship phase) - 25-35 years; 3) the stage of preservation and gradual decline of sports results - 35 years and more. It has been established that men have a longer formative phase of their professional career, which is characterized by a significantly greater number of preparatory matches in the initial stages of its formation and a longer period of time to maintain the achieved results in the final stages of multi-year improvement. The need to take into account the important regularities of the formation of the highest sportsmanship in boxing and the rational logistics of planning matches during the annual training cycle, taking into account the stage of the sports career and the age of the athletes, is substantiated.

Key words: women's boxing, competitive activity, development of sportsmanship, competitive activity, sports training, professional boxing, amateur boxing.

Постановка проблеми. Становлення жіночого боксу в світі відбувалося в складних та несприятливих умовах. Мабуть жоден інший жіночий вид спорту не зустрів на шляху свого становлення та розвитку такого принципового спротиву з боку міжнародних спортивних організацій та громадськості. Жіночий бокс став своєрідним викликом, квінтесенцією боротьби жінок за власні права та свободи. Відомо що бокс історично вважався сферою прояву справжніх чоловічих якостей характеру та рис поведінки, уявлення про які формувалися протягом тисячоліть становлення людської цивілізації (мужності, хоробрості, непоступливості, агресивності, тощо). Прагнення жінок займатися цим суто «чоловічим» видом спорту, тривалий час викликало подив та зневагу у більшості людей [1, 5, 7, 15, 17, 19].

На сьогоднішній день цілком очевидним є розуміння того, що без успіхів у розвитку жіночого спорту жодна країна не зможе увійти до числа лідерів світового спорту та досягти високих результатів на великих міжнародних змаганнях – чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських іграх. В багатьох країнах світу, у зв'язку з цим, здійснюються чималі зусилля, спрямовані на підвищення ролі жіночого спорту та розробку наукових основ системи спортивної підготовки [6, 14, 18]. Інтенсивний розвиток жіночого боксу призвів до появи багатьох актуальних проблем підготовки спортсменок. Через тривалу заборону жіночого боксу дослідження в цьому напрямі фактично не проводилися. Вся система наукових знань та практичних розробок, щодо багаторічної підготовки боксерів, була створена виключно на базі чоловічого боксу. Ці знання формувалися століттями з урахуванням фізіологічних, біомеханічних, психологічних та інших особливостей чоловічого організму.

У зв'язку з цим, визначення специфічних особливостей змагальної діяльності та основних компонентів системи її забезпечення, пошук ефективних шляхів оптимізації навчально-тренувальної і змагальної діяльності з урахуванням особливостей жіночого організму та закономірностей формування вищої спортивної майстерності в жіночому боксі, є, на наш погляд, актуальним та практично значущим завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час підготовки найсильніших спортсменок світу в різних видах спорту спостерігаються два основних підходи, які використовуються фахівцями піз час побудови тренувального процесу та визначені загальної концепції управління тренувальними та змагальними навантаженнями [4, 6, 8, 10, 19].

Перший підхід базується на принципах та засадах, які є характерними для тренувального та змагального процесу чоловіків, не дивлячись на наявність суттєвих відмінностей розвитку жіночого організму. В основі другого підходу – врахування специфічних біологічних особливостей жіночого організму. Подальший розвиток жіночого спорту є малоефективним без розуміння основ спортивного тренування жінок, які повинні ґрунтуватися на всебічному знанні фізіологічних та психологічних особливостей жіночого організму.

Важко не погодитися з думкою фахівців [2, 3, 9, 13, 16], які вважають що в основі побудови процесу підготовки спортсменок повинні обов'язковим чином враховуватися анатомо-фізіологічні, психологічні та інші особливості жінок. Важливим також є врахування закономірностей статевого дозрівання, можливі наслідки від використання значних фізичних навантажень в пубертатний період статевого розвитку, наукове обґрунтування оптимального віку для початку занять різними видами спорту і величиною фізичних навантажень з урахуванням особливостей жіночого організму на різних етапах багаторічного вдосконалення та інші актуальні питання.

Ємкість анаеробних енергетичних систем у жінок є нижчою за аналогічні показники у чоловіків, що й визначає більш низькі коефіцієнти корисних дій під час виконання короткострокових інтенсивних навантажень. Через різницю в тілобудові та більш витратній техніці виконання спортивних вправ у спортсменок спостерігаються більші загальні енерговитрати [13, 18] та ін.

Важливу інформацію, щодо особливостей змагальної діяльності та темпів становлення вищої спортивної майстерності, на наш погляд, можуть надати результати аналізу багаторічної кар'єри чоловіків та жінок у професійному боксі.

Мета дослідження – визначити особливості становлення вищої спортивної майстерності чоловіків і жінок та встановити основні етапи їх спортивної кар'єри у професійному боксі.

Матеріали та методи дослідження – аналіз літературних джерел та Всесвітньої мережі Internet, опитування експертів, педагогічне спостереження, контент-аналіз. Дослідження базується на аналізі літературних джерел, а також думок експертів, щодо ключових проблем підготовки жінок у боксі. Були проаналізовані наукові статті, статистичні довідки та інші методичні документи, в яких розглядаються актуальні проблеми підготовки жінок-боксерів.

Виклад основних результатів дослідження. В сучасній практиці боксу можна спостерігати різні варіанти побудови спортивної кар'єри у другій стадії багаторічного вдосконалення (стадія розвитку та реалізації вищої спортивної майстерності). Найбільш розповсюдженим є варіант який передбачає оволодіння юним спортсменом «школою класичного боксу» на початковій етапах багаторічної підготовки, подальшу участь в престижних міжнародних аматорських змаганнях (чемпіонати світу, Олімпійські ігри) із подальшим переходом в професійний бокс. В рамках цього аматорського періоду відбувається оволодіння боксером необхідними вміннями та навичками, виховується своєрідна «культура боксу», а успішні виступи на престижних аматорських змаганнях, в свою чергу, створюють необхідні медійні передумови для подальшого розвитку боксера та підвищують його комерційну привабливість для спонсорів та організаторів поєдинків.

За іншого варіанту спортсмен залишається в системі аматорського боксу і орієнтується на тривалі виступи саме в престижних міжнародних змаганнях національних збірних команд. В першому варіанті спортсмен підпорядковується вимогам промоутерської компанії з якою був підписаний багаторічний комерційний контракт, а також правилам і принципам що діють в найбільш престижних міжнародних організаціях в професійному боксі (WBC, WBA, WBO, IBF та ін.). В другому випадку, суттєвий вплив на підготовку та участь у змаганнях боксера мають профільне міністерство спорту та національна і міжнародна федерація аматорського боксу.

Основна проблема різних варіантів продовження багаторічної кар'єри, на наш погляд, полягає не у організаційно-управлінських відмінностях, а у принципово різних підходах щодо підготовки та змагальної діяльності боксерів у професійному та аматорському боксі. Саме структура та особливості змагальної діяльності є тією стрижневою цеглиною, яка повністю визначає зміст, методи та засоби цієї підготовки. Менша кількість раундів в аматорському боксі, акцентуація роботи боксера на завдання максимальної кількості влучних ударів, що призводять на набирання очок в кожному раунді та їх подальша кумуляція, визначають стилістику та характер поведіння в ринзі боксерів аматорського рівня.

Характерною тенденцією сучасного олімпійського спорту є лібералізація змагань та прагнення консолідувати всіх учасників міжнародного спортивного руху. Так, наприклад, в рамках цієї ідеологічної стратегії було знято заборону на участь професійних боксерів в Олімпійських іграх. Однак, попри можливі очікування, це не призвело до масової участі відомих боксерів-професіоналів в олімпійських змаганнях. Головною причиною цього, на наш погляд, стала як раз пріоритетна орієнтація професійних боксерів на організацію та проведення титульних чемпіонських поєдинків та складність переходу на інші умови змагальної діяльності, необхідність проходження кваліфікаційних змагань та ін. Становлення професійної кар'єри боксера це складна система логістичних заходів та дій де кожний наступний етап має вирішальне значення для підвищення або пониження в класі боксера, а значить і потенційні суми гонорарів від проведення боксерських поєдинків. Ризикувати кар'єрою успішного професійного боксера, який володіє чемпіонським титулом в одній із найбільш престижних версій, або впевнено рухається до цієї мети та експериментувати з кардинальною зміною стилістики та правил змагань, вочевидь, на серйозному рівні, ніхто не бажає.

Адже в даному випадку ми можемо спостерігати відмінності не лише у специфіці ведення бою (кількість раундів, кількість поєдинків протягом аматорського турніру тощо), але й різну специфіку побудови річної підготовки. Боксери в аматорському спорті можуть фактично планомірно готуватися в рамках чотирирічних олімпійських циклів, де на кожному окремому етапі (макроциклі) вирішуються певні стратегічні завдання спрямовані на вихід спортсмена на пік готовності до головних стартів чотириріччя. В професійному боксі спостерігається зовсім інша ситуація, при якій планування підготовки відбувається до конкретного поєдинку із пошуком найбільш специфічних засобів та методів, адекватних потенційним можливостям та стилю ведення поєдинку майбутнього суперника. Фактично до кожного окремого поєдинку планується власний макроцикл із притаманними йому етапами загальної та спеціальної підготовки, системою спаринг-поєдинків, що моделюють

умови майбутньої змагальної діяльності та істотне «звуження фізичних навантажень» наприкінці цього етапу.

На особливу увагу, на наш погляд, заслуговує дослідження особливостей становлення вищої спортивної майстерності на заключних етапах багаторічного вдосконалення. Більш інформативними для вирішення цього завдання, є данні виступів спортсменів саме у професійному боксі, де сьогодні можна прослідкувати наявність чітких закономірностей етапного становлення вищої майстерності на прикладі розвитку індивідуальної професійної кар'єри відомих боксерів чоловіків та жінок.

Так, наприклад, можна побачити, що на початку професійної кар'єри боксер проводить значну кількість «втягуючих» поєдинків (рис. 1). Легендарний український важковаговик Володимир Кличко у перший рік своєї професійної кар'єри провів тринадцять поєдинків. В деяких випадках спортсмен проводив по декілька боїв протягом одного місяця. Звичайно про якусь системну підготовку до суперника тут мова не йшла. Метою такого інтенсивного старту є набуття необхідного змагального досвіду та адаптація до умов ведення професійних поєдинків.

Олімпійський чемпіон Ігор в Атланті (1996 року) був вимушений боксувати проти суперників явно нижчого рівня кваліфікації. Переважна більшість цих поєдинків закінчувалась е перших раундах. Цей своєрідний «кількісний» етап кар'єри є сьогодні невід'ємною, важливою частиною складної технології підготовки професійного боксера. Нехтування існуючими принципами та правилами може призводити до небажаних наслідків та негативним чином вплинути на подальшу кар'єру спортсмена. При цьому, рівень можливостей опонентів від бою до бою повинен прогресивно підвищуватись.

Боксер йде за зростаючою динамікою у підвищенні в класі та поступово набирається необхідного змагального досвіду. «Спортсменам-проспектам», як їх ще інколи називають, досить ретельно підбирають майбутніх опонентів, які інколи заздалегідь добре усвідомлюють свою роль в цьому процесі та адекватно сприймають власну поразку під час очного протистояння. Сьогодні це є частиною складної системи професійного боксу де кожний учасник змагань чітко усвідомлює свій статус та роль на ринку організації професійних боксерських поєдинків.

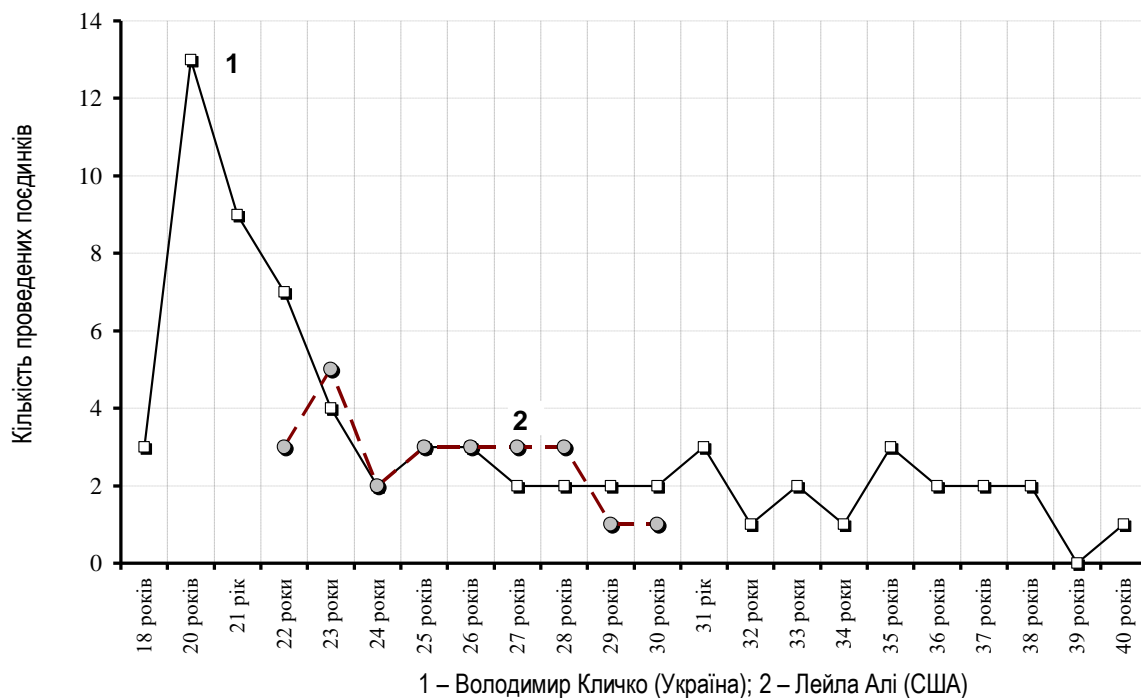

Рисунок 1 – Індивідуальна динаміка кількості поєдинків по рокам виступів у професійному боксі

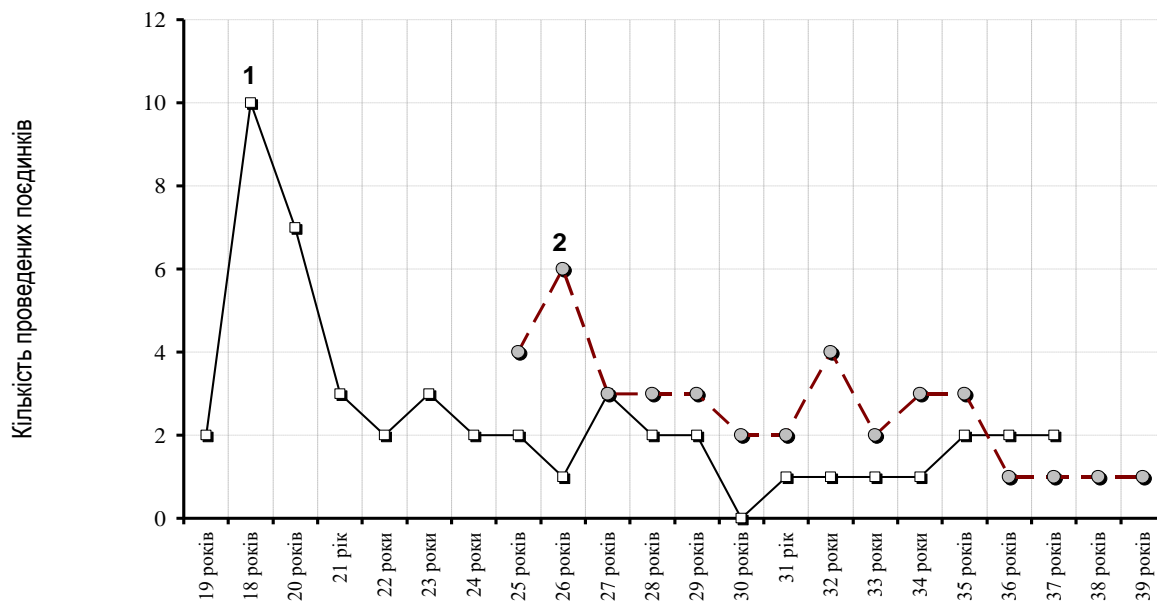
Період інтенсивного проведення поєдинків на початкових етапах багаторічної кар'єри, в середньому, триває протягом трьох-чотирьох років, після чого боксер переходить на найбільш оптимальну модель річної підготовки у два – три поєдинки за рік. Звичайно, що й рівень протистояння сторони на цьому етапі також значно підвищується, що вимагає більшої концентрації зусиль для підготовки до кожного конкретного протистояння. На представленому рисунку 3.1 можна побачити наскільки більш тривалішою була професійна кар'єра Володимира Кличка від виступів на ринзі Лейли Алі. Після п'яти-шести років успішних виступів на професійному ринзі американська боксерша прийняла рішення завершити свою спортивну кар'єру.

Подібну ранню інтенсифікацію змагальної діяльності можна побачити і в рамках індивідуальної кар'єри видатних боксерів Флойда Мейвезера (США) та Сесілії Брехус (Норвегія) (рис. 2). Після двох-трьох років відбулося суттєве зниження та стабілізація кількості поєдинків протягом року. В середньому, ми можемо побачити що спортсмени в другу фазу своєї професійної кар'єри проводять не більше двох-трьох поєдинків. Після завоювання чемпіонських поясів ця кількість може знижуватись до одного-двох боїв протягом року. В окремих випадках можна також спостерігати на цьому етапі відсутність поєдинків протягом року, що на думку фахівців, є вкрай небажаним явищем. Спортсмен для збереження специфічних відчуттів та спортивної форми не повинен мати досить тривалих простоїв (більше року). В таких випадках, розумним рішенням є організація боксеру проміжного поєдинку із потенційно не таким небезпечним суперником для вирішення питання підтримання спортивної форми та виконання зобов'язань захисту чемпіонських поясів перед Всесвітніми міжнародними спортивними організаціями, які визначають обов'язкових претендентів та наполегливо рекомендують терміни майбутнього захисту. Перманентний захист чемпіонського поясу сьогодні важливою умовою в професійному боксі.

Значно менш тривалішою була професійна кар'єра відомої української боксерши Аліни Шатернікової, якщо порівнювати ці данні із аналогічними показниками професійних боксерів-чоловіків. Розглядаючи особливості змагальної

діяльності української боксерши ми не бачимо класичної ранньої фази кількісного проведення поєдинків, яка чітко прослідковується практично у всіх чоловіків, що розпочинали кар'єру в професійному боксі (за виключенням окремих випадків, мова про які буде йти далі в роботі).

Цілком ймовірно, це було обумовлено наявністю значного досвіду виступів на аматорському рівні та готовністю вітчизняної спортсменки одразу ж втрутитися в конкурентну боротьбу з найбільш титулованими професійними спортсменками у своїй ваговій категорії.

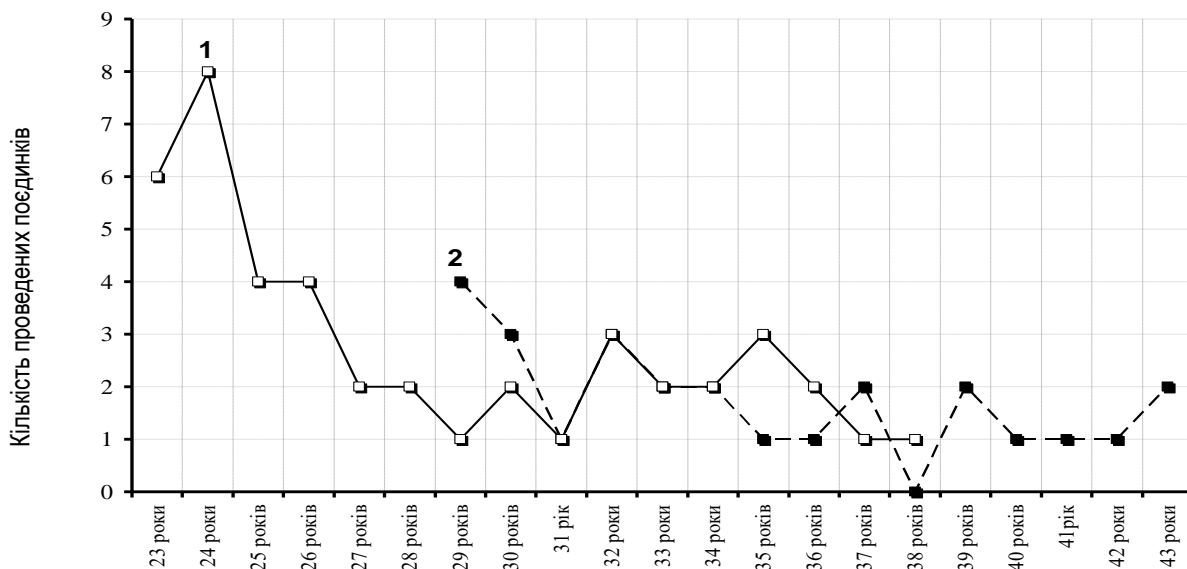
1 – Флойд Мейвезер (США); 2 – Сесілія Брехус (Норвегія)
Рисунок 2 – Індивідуальна динаміка кількості поєдинків по рокам виступів у професійному боксі

Можна також констатувати, що чоловіки на першому етапі професійної кар'єри проводять значно більшу кількість так званих підготовчих поєдинків. Можливою причиною цього є елементарна більша кількість спортсменів, які виступають в рамках вагової категорії та більш гостра конкуренція під час проходження етапів професійного зростання. Якщо чоловіки в середньому, проводять від двадцяти до тридцяти таких поєдинків, то у жінок цей показник майже вдвічі є меншим, в середньому, від десяти до п'ятнадцяти. В багатьох вагових категоріях (особливо у важких та середніх) спортсменкам достатньо було провести до восьми – десяти поєдинків для виходу на чемпіонській бій.

Завершальний етап кар'єри боксера може характеризуватися значним зменшенням кількості поєдинків та втратою лідерських позицій у своїй ваговій категорії. В даному випадку можна спостерігати два можливих варіанти подальшого розвитку кар'єри. Спортсмен, зрозумівши що не може підтримувати раніше досягнутого рівня, приймає рішення про припинення професійної кар'єри та йде фактично з самої вершини, так як це було, наприклад, із Леноксом Льюїсом після поєдинку проти Віталія Кличка у 2003 році. Британському боксеру на момент проведення поєдинку майже виповнилось 38 років. Інший варіант передбачає продовження подальших виступів у фазі активного зниження індивідуальних можливостей, переважно із комерційною метою (відомі зірки світового боксу). В такому випадку колишні проспекти та зірки світового боксу самі починають відігравати роль своєрідного трампліну та «розкручувати» перспективних молодих спортсменів що сходять на вершину світового професійного боксу. Такий варіант кар'єри можна було спостерігати на прикладі Майка Тайсона, Роя Джонса та інших боксерів. Легендарний боксер напівважкої ваги Рой Джон мол., в період розквіту своїх сил у 90-х роках ХХ ст. був абсолютним чемпіоном світу в різних вагових категоріях та не знав собі рівних на професійному ринзі.

Після серії важких поразок від Антоніо Тарвера (США) та інших боксерів спортсмен продовжив свою кар'єру не зважаючи на те, що так і не зміг відновитися в ментальному та фізичному плані. Американський боксер продовжує виступи на професійному рівні в сорокарічному віці, подекуди проводячи до чотирьох поєдинків за рік і зазнає ганебних поразок від маловідомих та неперспективних спортсменів (у тому числі і від росіянина Деніса Лебедева), кидаючи тінь на свої славетні минулі виступи, які були продемонстровані в оптимальній для цього віковій зоні.

Фази та характер розвитку професійної кар'єри можуть зазнавати певної трансформації у боксерів, які мають видатні успіхи на аматорському рівні. Боксери, які пройшли два олімпійських цикли можуть і не мати такої насиченої змагальної діяльності на першому етапі (рис. 3).

1 – Леннокс Льюїс (Великобританія); 2 – Гільєрмо Рігондо (Куба)

Рисунок 3 – Індивідуальна динаміка кількості поєдинків по рокам виступів у професійному боксі

У випадку із Ленноксом Льюїсом ми можемо спостерігати класичний варіант сходження на вершину професійної кар'єри – двадцять підготовчих поєдинків протягом перших трьох-чотирьох років. При цьому, британський боксер був учасником Олімпійських ігор в Лос-Анджелесі 1984 року та олімпійським чемпіоном Сеула у 1988 році, перемігши у фіналі важкої ваги майбутнього чемпіону світу серед професіоналів – Ріддіка Боуї (США). Можливо молодий вік Льюїса на початок професійної кар'єри – 23 роки, дозволив провести класичний формуючий етап. У випадку з дворазовим олімпійським чемпіоном в легкій вазі Гільєрмо Рігондо (Куба), ми можемо спостерігати іншу динаміку. Спортсмен досить пізно розпочав професійну кар'єру у 29 років і не мав вікового гандикапу для проведення подібної підготовчої змагальної роботи. В свій перший рік виступів на професійному ринзі кубинський боксер провів лише чотири поєдинки і у наступні роки вийшов на оптимальні для себе параметри двох-трьох поєдинків протягом року.

Дворазовий олімпійський чемпіон з України Василь Ломаченко мав дещо іншу ситуацію на початок старту професійної кар'єри. Замість переходу в професійний бокс, командою Василя Ломаченко було прийнято рішення прийняти участь у 2013 році в напівпрофесійних змаганнях WSB ліги у складі українських отаманів (разом з іншими призерами Олімпійських ігор в Лондоні 2012 року – Олександром Усиком, Денисом Берінчиком, Олександром Гвоздиком та ін.).

Нехтування існуючими закономірностями становлення вищої спортивної майстерності в професійному боксі, особливо під час переходу атлета із аматорського спорту може призвести до подібних негативних наслідків. Поразка в перших боях молодого спортсмена, може негативним чином вплинути на подальше інвестування в розвиток кар'єри боксера та фактично її зламати. Ось чому досвідчені промоутери так ретельно обирають майбутніх суперників та бережуть своїх бійців, виводять їх на принциповий поєдинок тільки після того, як потенційний суперник пройшов фазу розквіту своїх сил.

Так було під час протистояння Мені Макьяо із Флойдом Мейвезором в 2015 році. Якщо б цей бій відбувся на п'ять-сім років раніше, результат цього протистояння міг бути зовсім інший. Команда Мейвезера витримала «гросмейстерську паузу», свідомо уникала організації цього бою попри величезний попит з боку глядачів та засобів масової інформації, а коли відчула що їх спортсмен має на даному етапі ключову перевагу, виявила зацікавленість в організації очної зустрічі.

За схожим сценарієм відбувалось поступове підведення талановитого американського боксера Джермони Девіса (США). Промоутери американського боксера відкидали будь-які пропозиції щодо організації його поєдинку з Василем Ломаченко, в той час коли той знаходився на піку своїх можливостей, прекрасно усвідомлюючи можливий результат такого бою та його вплив на подальшу кар'єру власного бійця. На сьогодні, коли український боксер має три поразки в своїй професійній кар'єрі, американська сторона вже сама виступає ініціатором такого поєдинку для подальшого розвитку свого спортсмена. Важливим є сам факт перемоги бійця над принциповим суперником. Ніхто через певний період часу особливо не буде згадувати на якому етапі своїх можливостей знаходився той або інший боксер.

Висновки. Отримані нами данні та виявлені закономірності становлення вищої спортивної майстерності в професійному боксі дозволяють виділити три, відносно самостійних етапи, на кожному із яких вирішуються специфічні завдання багаторічних виступів:

1) активне становлення на професійному ринзі (18 – 24 роки) (фаза кількісної інтенсифікації змагальної діяльності) – яка характеризується великою кількістю поєдинків із суперниками нижчими за рівнем своєї спортивної майстерності. Метою цього етапу є здобуття необхідного змагального досвіду та адаптація до умов та специфіки проведення професійних поєдинків. В середньому, тривалість цієї фази становить три-чотири роки. Боксери-чоловіки в рамках цієї фази, встигають провести до двадцяти-тридцяти поєдинків, боксери-жінки – до десяти – п'ятнадцяти окремих поєдинків;

2) етап оптимальних можливостей (чемпіонська фаза) (25 – 35 роки). Це етап своєрідної максимальної реалізації індивідуальних можливостей боксера. Спортсмени стрімко підвищуються в рейтингу міжнародних боксерських організації та стають постійними учасниками титульних чемпіонських поєдинків. Значно підвищується роль логістики організації відповідальних поєдинків, а їх кількість, в рамках річного циклу підготовки, зменшується до двох-трьох. До кожного із боїв

здійснюється ґрунтовна підготовка із використанням широкого комплексу методів та засобів підготовки і моделювання майбутніх специфічних умов ведення змагальної боротьби проти кожного конкретного суперника;

3) етап збереження та поступового зниження спортивних результатів (35 років і більше), який характеризуються можливим зменшенням поєдинків до одного за рік (інколи бої відбувають з річним простоєм) та більш тривалишим відновленням після важких протистоянь.

Звичайно вікові рамки виділених етапів або зон спортивної кар'єри є умовними, адже значний вплив на становлення спортивної кар'єри мають індивідуальні можливості конкретного боксера, стать, а також особливості різних вагових категорій. Раніше було показано, що середній вік чемпіонів у важкій вазі є вищим ніж, наприклад, у боксерів легших вагових категорій, де вікові рамки 35 років і старше можуть мати критичне значення для подальших успішних виступів на найвищому рівні.

В даному випадку принциповим є розуміння незворотності проходження цих стадій протягом багаторічних виступів у професійному боксі, важливість притримання тих закономірностей, які є ключовими для успішної тренувальної та змагальної діяльності в кожній з них та можливі наслідки від здійснення помилок під час активного становлення вищої спортивної майстерності талановитих боксерів на професійному ринзі

Перспективи подальших досліджень пов'язані із вивченням особливостей структури змагальної діяльності чоловіків та жінок в різних вагових категоріях в професійному боксі

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Гасанова С.Ф. Жіночий бокс. Методичні рекомендації. / С.Ф. Гасанова. – Київ: КНУБА, 2014. – 26 с.
2. Конох А. Пріоритетні напрями вдосконалення системи підготовки у жіночому боксі / А. Конох, А. Воронцов // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2019. – №3. – С.11–18.
3. Молочко А. Історичні передумови становлення та місце жіночого боксу в сучасній системі міжнародного спортивного руху / А. Молочко, Н. Височіна // Спортивна наука та здоров'я людини. – 2021. – № 2 (6). – С. 143-159.
4. Bianco M. Female boxing in Italy: 2002 – 2007 report / M. Bianco, S. Nicola, S. Bucari, C. Fabiano, V. Palmeri, P. Zeppilli // British Journal of Sports Medicine. – 2012. – №46. – pp. 1023-1026. DOI: 10.1136/bjsports-061135corr1.
5. Davies L. 'Beyond the Games; regeneration legacies and London 2012 / L. Davies // Leisure Studies. – 2012. – № 31. – pp. 309–337.
6. Donnelly P. The role of recreation in promoting social inclusion. Toronto. / P. Donnelly J. Coakley. The Laidlaw Foundation. – 2002. – 22 p.
7. Gammel I. Lacing Up the Gloves. Women, Boxing and Modernity // I. Gammel / The Journal of the Social History Society. – 2015. – № 9. – pp. 369-390.
8. Howell D.R. Neurological test improve after Olympic-style boxing bouts: a pretournament and post-tournament study in the 2016 Women's World Boxing Championships / D.R. Howell, W.P. Meehan, M.P. Loosemore, J. Cummiskey, J.P. Grabner von Rosenberg, D.Br. McDonagh / J. Sports Med. – 2017. - № 51(17). – pp. 1279-1284.
9. Jennings G. Gender inequality in Olympic boxing: Exploring structuration through online resistance against weight category restrictions. In: Channon A, Matthews CR. Global Perspectives on Women in Combat Sports – Women Warriors around the World. / G. Jennings, B. Cabrera Velazquez, A. Channon, C.R. Matthews. Hampshire: Palgrave Macmillan. – 2015. – pp. 89–104.
10. Kim Y.J. Resisting the hegemonic gender order? The accounts of female boxers in South Korea. Global Perspectives on Women in Combat Sports – Women Warriors around the World // Y.J. Kim, S.Y. Kwon, J.W. Lee, A. Channon, C.R. Matthews / Hampshire: Palgrave Macmillan. – 2015. – pp. 204–218.
11. Linder K. Women's boxing at the 2012 Olympics: Gender trouble? // K. Linder // Feminist Media Studies. – 2012. – № 12(3). – pp. 464–467.
12. Mennesson C. 'Hard' women and 'soft' women: The social construction of identities among female boxers // C. Mennesson / International Review for the Sociology of Sport. – 2000. – № 35(1). – pp. 21–33.
13. Oates C.O. On Boxing. Harper Perennial Modern Classics. / C.O. Oates. – 2006. – 304 p.
14. Paradis E. Boxers, briefs or Bras? Bodies, gender and change in the boxing gym // E. Paradis / Body and Society. – 2012. – № 18. – pp. 82-109.
15. Tjonndal A. The inclusion of women's boxing in the Olympic Games: A qualitative content analysis of gender and power in boxing // A. Tjonndal / Qualitative Sociology Review. – 2016. – №.12 (3). – pp. 84–99.
16. Toulmin V.A. Fair Fight: An Illustrated Review of Boxing on British Fairgrounds. / V. A. Toulmin. L.: World's Fair Ltd. – 1999. – 166 p.
17. Van Ingen C. Subverting the skirt: Female boxers' 'troubling' uniforms // C. Van Ingen, N. Kovacs / Feminist Media Studies. – 2012. – № 12(3). – pp. 460–463.
18. Wacquant L.J.D. Body and Soul: Notebooks of an Apprentice Boxer. / L.J.D. Wacquant. New York: Oxford University Press. – 2004. – 274 p.
19. Woodward K. Legacies of 2012: putting women's boxing into discourse // K. Woodward / Contemporary Social Science. – 2014. – № 9. – pp. 242-252.

References

1. Hasanova S.F. (2014), Women's boxing. Guidelines. Kiev. KNUBA, 26 p.
2. Konokh A., Vorontsov A. (2019), Priority areas for improving the system of training in women's boxing. Sports Bulletin of the Dnieper, №3, pp. 11–18.
3. Molochko A., Vysochina N. (2021), Historical preconditions for the formation and place of female boxing in the modern system of the international sports movement, № 2 (6), pp. 143-159.
4. Bianco M., Nicola S., Bucari S., Fabiano C., Palmeri V., Zeppilli P. (2012), Female boxing in Italy: 2002 – 2007 report. British Journal of Sports Medicine, № 46, pp. 1023-1026. DOI: 10.1136/bjsports-061135corr1.

5. Davies L. (2012), 'Beyond the Games; regeneration legacies and London 2012. Leisure Studies, № 31 (3), pp. 309–337.
6. Donnelly P., Coakley J. (2002), The role of recreation in promoting social inclusion. Toronto. The Laidlaw Foundation, 22 p.
7. Gammel I. (2015), Lacing Up the Gloves. Women, Boxing and Modernity. The Journal of the Social History Society, № 9, pp. 369–390.
8. Howell D.R., Meehan W.P., Loosemore M.P., Cumiskey J., Grabner von Rosenberg J.P., McDonagh D. (2017), Neurological test improve after Olympic-style boxing bouts: a pretournament and post-tournament study in the 2016 Women's World Boxing Championships. J. Sports Med., № 51 (17), pp. 1279–1284.
9. Jennings G., Cabrera Velazquez B., Channon A., Matthews CR. (2015), Gender inequality in Olympic boxing: Exploring structuration through online resistance against weight category restrictions. In: Channon A, Matthews CR. Global Perspectives on Women in Combat Sports – Women Warriors around the World. Hampshire: Palgrave Macmillan, pp. 89–104.
10. Kim Y.J., Kwon S.Y., Lee J.W., Channon A., Matthews C.R. (2015), Resisting the hegemonic gender order? The accounts of female boxers in South Korea. Global Perspectives on Women in Combat Sports – Women Warriors around the World. Hampshire: Palgrave Macmillan, pp. 204–218.
11. Linder K. (2012), Women's boxing at the 2012 Olympics: Gender trouble? // K. Linder // Feminist Media Studies, №12 (3), pp. 464–467.
12. Mennesson C. (2000), 'Hard' women and 'soft' women: The social construction of identities among female boxers. International Review for the Sociology of Sport, № 35(1), pp. 21–33.
13. Oates C.O. (2006), On Boxing. Harper Perennial Modern Classics, 304 p.
14. Paradis E. (2012), Boxers, briefs or Bras? Bodies, gender and change in the boxing gym. Body and Society, № 18, pp. 82–109.
15. Tjonndal A. (2016), The inclusion of women's boxing in the Olympic Games: A qualitative content analysis of gender and power in boxing. Qualitative Sociology Review, № 12(3), pp. 84–99.
16. Toulmin V.A (1999), Fair Fight: An Illustrated Review of Boxing on British Fairgrounds. L.: World's Fair Ltd, 166 p.
17. Van Ingen C., Kovacs N. (2012), Subverting the skirt: Female boxers' 'troubling' uniforms. Feminist Media Studies, № 12(3), pp. 460–463.
18. Wacquant L.J.D. (2004), Body and Soul: Notebooks of an Apprentice Boxer. New York: Oxford University Press, 274 p.
19. Woodward K. (2014), Legacies of 2012: putting women's boxing into discourse. Contemporary Social Science, № 9, pp. 242–252.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.8(168).21

УДК: 796.062.4:355.237.3

Одеров А.М.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, професор кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного*

Бабич М.О.

*аспірант Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
Дунець-Лесько А.В.*

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, доцент кафедри легкої атлетики
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського*

Шлямар І.Л.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
завідувач кафедри спеціальної фізичної і бойової підготовки Національної академії Служби безпеки України*

Панькевич Я.А.

*доктор філософії, викладач кафедри фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту
Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного*

Небожук О.Р.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, старший викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра*

Сагайдачного

Губа А.В.

*доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Харківської державної
академії фізичної культури*

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПРИКЛАДНИХ НАВИЧОК ВІЙСЬКОВСЛУЖБОВЦІВ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНОГО ОРІЄНТУВАННЯ

У статті розглядаються актуальні питання щодо вдосконалення військово-прикладних навичок військовослужбовців Збройних сил України на основі використання засобів спортивного орієнтування. Наголошується, що регулярні практичні заняття орієнтуванням дозволяють військовослужбовцям впевнено пересуватися незнайомою місцевістю та долати різні природні перешкоди, отримувати та аналізувати актуальну інформацію, оперативно приймати